aſtra pervenit; & pontum cœlo coniunxit,

——Stridens aquilone procella
Velum adverſa ferit, fluctuſque ad ſidera tollit.
Franguntur remi: tum prora avertit, & undis Virgil.
Dat latus, inſequitur cumulo præruptus aquæ mons.
Terram inter fluctus aperit, furit æſtus arenis.

Quid ergo cogitandum, ut maris tantus avertatur furor? Dicit têmpeſtatis auctor: *Tollite me, & mittite in mare, & ceſſabit mare á vobis: ſcio enim ego, quoniam propter me tempeſtas hæc grandis ſuper vos.* (Ion. 1. 12.) Illum? Profectò. Erat ille procellæ inſtantis occaſio: & nequaquàm, quo valerent effugerent tempeſtatem; ni à ſe & quamprimum averterent tempeſtatis occaſionem. Illi ſarcinis, ſive mercibus proiectis, ſatagebant ſalutis perfractæ navis; verùm urgebat procella, quoniam procellæ non removebatur cauſa, ambulantibus in circuitu, infectis factis; quippe caſſa iudicia cogitationis, periculo imminente ſine evaſione periculi: ſiquidem nullo modo aut induſtria ſeſe expedient à periculo, quouſquè longiſsimè proijciatur occaſio.

Manēt periculum lethi, exiſtente occaſione peccati.

14 Fractà lege divinà, ſæpeſæpiùs ingruit in tranſgreſſorem procella. Calamitates gravant, amaritudines inſtant, tempeſtates flagellant, irruentes quaſi fluctus in navem vitæ; ut convertatur ad cor, qui cauſa procellæ. Quot urgent infirmitates? quot diſcrutiant ægritudines? Clamor ex dolore cordis elevatur in cœlum; ſed cœlum ſurdum. Miteſcet, quod pietate pollet, & afflictos exaudiet? Nullo modo, quouſque expellatur tranſgreſsionis occaſio: equidem vel tunſionibus cordis nullam habet pœnitudinem, qui ſecum portat criminis, de quo dolet, impellentem occaſionem. Propter illam tempeſtates advenerunt. Quæ non mota in cruciaminum effugium? Veruntamen cuncta in vanum: igitur tempeſtas inceſſanter vel dolentem perſequetur; quouſque occaſio criminis in profundum proijciatur. Vita animæ in morte occaſionis eſt, ut à procellis evadat liberè cor: quandoquidem ſemper ſubiacebit damnationis periculo, ni in pelago lachrymarum (ut vivat cœlo) ſummergatur occaſio. Non dolet anima, ni doleat ita; ſed excitat errores, ad excuſandas excuſationes in peccatis, quæ relinquens ſequitur, quippe occaſio non relinquitur.

Ubi criminis occaſio, non poteſt eſſe de crimine pœnitudo.

Sed tamen exibis, dehinc redire voles;
Prætendens culpæ ſplendida verba tuæ. Ovid.

DIDASCALIA III.

Amicitia reconciliata plerunque ficta.

1 INgenioſum eſt odium humani pectoris, in vindictam accepti vel à potentiore vulneris: etenim quod nequit obtinere potentià, tutiùs diſponit induſtrià: quæ quidem perfidiam celat fideì ſpecioſo velamine, ubi nullus amor ſub amoris ſpecie; ut dum fulget larvæ artefactæ ſpecioſitas, labatur incautus in meditatas inſidias. Præſtantiſsimum, amicis ſtudioſè benefacere, & ex inimicis infenſis amicos reddere; quippe improprium inter mortales homines, iniurias eſſe immortales. *Quid eſt glorioſius* (ait Seneca, 2. de *Ira*, cap. 34.) *quám iram amicitià mutare? Quos populus Romanus fideliores habet ſocios, quàm quos habuit pertinaciſſimos hoſtes? Cadit ſtatim ſimultas ab altera parte deſerta: niſi par non pugnat.* (Senec.) Politice profectò inſignis, cultaque evangelicis præceptis; ſed præ vindicta etiam cultus ſubdolæ ſimulationis: igitur nullatenùs qui ſitit ſanguinem, potiretur voto; ni ſub virtutis ſpecie appareret ſimulatio. Vulpi aptatur ovina extrinſecùs pellis, ne appareat intentio vulpes.

Improprium, inter mortales, mortales inimicitias non eſſe.

Senecta nulla obtingit iracundiæ,
Niſi mors. Sepultos nullos attingit dolor. Sophocl.

Infit Sophocl. *Oedip. in Colon.* v. 336. Quem dolor vulneris urget, lenimen quærit. Non vult ſaucius relinquere ſenſum; ſed doloris vindictà apponere pharmacum. Hoc eſt, ſanguis inferentis iniuriam, quæ tranſivit uſque in animam, cruciamine vivo, atque permanente ſenſu; quouſque dolor compeſcatur dolore: unde cùm cor infirmetur iniuriæ vulnere; haud quit valere niſi inimici ſanguine. Huic inhiat, verùm fugit opportunitas: quæriturque optabilis familiaritas, reintegratà amicitià, & ſimul amoris formà; ut ſub amicitiæ venerabili ſpecie, tutiùs uſque ad ſatietatem inebrietur cruore. Frequens phraſis in ſcriptura (uti patuit in *Liter. expoſit.*) invenitur: *Abijt & receſsit.* In principali Tautologia, *Revertimini & abite*; (Ruth. 1. 12.) quaſi poſſet eſſe abitus, & non receſſus. Poteſt, & ſæpe contigit, quoties offenſus è corde iracundiam non re-

Simulatur amor, ut iræ exerceatur furor.

mittit;

mittit: igitur abit ab oculis iniuriæ cauſa; ſed non recedit iniuriæ illatæ memoria. Aptiùs propoſito Didaſcaliæ. In odij expulſionem, ultionem appetentis, numen collocatur amoris, qui corda averſa conciliat, dum in amicitiam arctat: verùm cùm ex amicitia in vindictam fiat abuſus; cauſæ datur abitus, nequaquàm iræ receſſus: abit, dum cor obliviſcitur, cæterùm ira revertitur; quippe ſub larva amicitiæ, totum ſtudium ultioni. Dialecto noſtrà: *La cauſa del enojo en los corazones paſſa, pero no paſſa el enojo.* Unde cùm perſiſtat dolor, & inſtet ultionis furor; evaginat latentem auratam harpen, ubicunque & quotieſcunque nanciſcitur occaſionem.

Sub larva amicitiæ, ſtudium ultioni.

2 Mira Ethnicorum fictio, ſed vera pro documento. *Honor & Dolus, Gratia & Fraus fratres ſunt*: ait Stuk. de *Sacrific. Gent.* cap. 50. quod ſumpſit ex Cicer, lib. 3. de *Natur. Deor.* qui addit *Metum & Invidiam.* Quæ non cogitat vindicta, modò dolentia excandeſcant corda? igitur ita agitat in ultionem furor; ut honor eligatur, ſi medium honor. Non rectis oculis Saul reſpiciebat Davidem, qui iugularat infenſum regno gigantem; utque poſsit obtinere ſpecie gratiæ quod meditabatur pectus; *fecit eum tribunum ſuper mille viros.* (1. Reg. 18. 13.) Si penes animum eſt gratiæ conſtitutivum; erit honos uti eſt animus. Davidem mori ingratus cupiebat Princeps; ſed nolebat videri cauſa mortis. *Non ſit manus mea* (reputabat) *ſed ſit ſuper illum manus Philiſthinorum.* (Verſ. 17.) Gratia eſt acceptione viſa, & dolus in ipſa gratia: igitur munus haud collatum, uti ab oculis plauditur; ſed ut inclytus athleta indignè interficeretur. Iam enim emiſerat in eum eſtò immeritò, & in caſſum, ſemel & iterùm lanceam; ut quaſi ſui non eſſet, impunè eius poſſet adimere vitam. In amicitiam recepit, quem bis telo transfodere concupivit; & ſimul Chiliarchi munere decoravit. Non honor munus, ſed dolus, & altè inſtructus, ut caveret David à fide perfida fluxa, latente ſub picta reconciliationis larva; inveniens auratam fraudem, quem concipiebat honorem: igitur tantam haud largitus dignitatem, ut meritum honoraret; ſed ut honore qui incautus inter applauſus periret. Reliqua infrà.

StucK. Honor & dolus, gratia & fraus fratres.

Sæpe honoris vultus, ut vindictam capiat pectus.

3 Altè tanti lectionem ponderis, vitæque momenti percaluit David; quippe capite proprio didicit ex his quæ paſſus eſt. Conatus eſt oſtendere in hoſtem, animi inſitam nobilitatem; & cum interficere tutò poſsit, magnanimiter pepercit, imò interfici prohibuit. In pectore ingrato & ſanguinolento, quò maiora exhibentur obſequia, eò acriora etiam in obſequentem gignuntur odia. Potuit David facere mala & non fecit; inimicoque inſidianti oſtendit in confuſionem, potuiſſe. Hoſtis cognovit, ploravit, fœduſque pepigit. Unde in aulam carpta via; *David & viri eius aſcenderunt in tutiora loca.* (Ibid. c. 24. 23.) Ad loca inaceſſa diriguntur greſſus, dum placatur Regis animus? Tutiora eligit qui quolibèt tutus? Nonne infeſtus fatetur pectoris malignitatem, & fuſis lachrymis impiæ perſecutionis pœnitudinem? Nonne reconciliata averſa corda? Haud alià in tutius recedit causa. Tuta ante reconciliationem illa erant antra, ſeu potiùs luſtra, ſolis ibicibus pervia. *In locis tutiſſimis Engadi*: (Verſ. 1.) & qui tutiſsima in perſecutione eligit, nec tuta poſt initum fœdus atque lachrymas cognoſcit; quippe poſt animi averſi fictam reconciliationem ſemper hoſtis in ultionem meditatur cautè fraudem. *Quid per Saul* (ait Greg. Magn. 3. p. *Paſtor.* admonit. 5.) *niſi mali rectores, quid per David niſi ſubditi deſignantur?* (Gregor.) Superior habebat Superiorem dæmonem, qui continuò in innocentem agitabat: relictiſque tutiſsimis antris, tutiora quærit in æſtu perſecutionis, fidem comprobante lachrymà, atque expreſsà pœnitentià; quoniam maligni fides non digna fide, uti Præſes agitatur à Superiore dæmone. Eſt qui nequiter ſe humiliat & interiora eius plena ſunt dolo: equìdem denudat in amicitiam pectus, ut vomat pectoris virus.

Semper ſit cautio à reconciliato amico.

Unde infecta ſubditorum innocentia?

4 *In tutiora loca.* Prudentiſsimè: non erat amicitia, ſed amicitia fucata: maiuſque latet, ſed imminet, in innocentem diſcrimen; ubi odium ſumit in ictum benevolentiæ colorem. *Nemo quicquam facilé credit, quo credito dolendum ſit*: inquit Marc. Seneca, lib. 5. *Controv.* 2. (M. Senec.) Doluerat ſæpe David de fide regia: & facta fide vadit in tutiora loca; quia magis cavendum eſt, ubi cavendum eſt plus: quandoquidem nulla pectoris fides, ubi amicitiæ atque gratiæ tantùm videtur ſpecies.

Non gratiæ fides, ubi tantùm ſpecies.

Cum inimico nemo in gratiam citò redit. (Pub. Syr.) Accinit in *Mim.* Publ. Syr. v. 27. Color eſt, larva eſt. Pingit hoſtis gratiam in vindictam, ut ficto nanciſcatur obſequio, quod nequit aperto Marte vel odio: & in tutamen (quaſi reſciſsà formidinis causà)

petun;

Ubi maius officiū, magis cavendum.

petuntur à prudenti loca tutiora; quoniam ſi ſummum pro amicitià urbanitatis officium, magis de dolo cavendum: etenim maiores pro fide concordiæ gratiæ, ſunt callidiores inſidiæ.

Eurip.

O Iupiter! Quare an ſit adulterium,
Clara ſigna hominibus dediſti;
Sed quo oporteat diſcerni malum virum,
Nullum ſignum ineſt corpori?
Gravis ira, & ægrè ſanabilis,
Quando amici contendunt cum amicis.

Aurea Euripidis carmina in *Medea*, à v. 516. Illa queritur: quid non querendum de illa? Quicquid fœmineum in rabiem ingenium excogitavit, corde ſubdolè concepit: & quod potentiæ fœminæ ſubtraxerant exiguæ in vindictam vires, totum nacta eſt infeliciter velo ſpecioſo fictæ reconciliationis. Offendit magis, dum riſit. Ira eſt, ubi contendunt cum hoſtibus hoſtes: verùm gravis, dum amici cum amicis: igitur ſub amicitię colorata larva, tota detonat indignationis procella. Ita poſt ambuſtam Creuſam; à filijs, ut pungeretur Iaſon, abſtulit animam. Illa furibunda audienda eſt apud Senecam *Actor. ultim.* à verſ.

Fraus riſus, & riſus dolus.

Senec.

Perfectum eſt ſcelus, vindicta nondùm.
Quicquid admiſſum eſt adhuc, pietas vocetur.
Quàm levia fuerint, vulgabunt notæ;
Præluſit dolor per iſta noſter.
Rursùs increſcit dolor, & fervet odium:
Repetit inviſam manum antiqua mentis ira.

5 Lachrymas effundit dolens de iniurijs factis Saul: & non credit vel lachrymanti David? Ubi quies, ſi vel in fletu fraudes? Vide *Ierem.* 41. 6. Non plorabat ex delicti cognitione; ſed ex ardore vindictæ, ambiens ex gratia occaſionem, ut exercere poſsit tutò vafritiem; quam fugit David cautiùs, quoniam in lachrymis dolus: igitur minimè vindex ſortem infauſtam ploraret, ſi hoſtem indignè iugulare poſſet. Non credit inſidianti crocodilo, vel facto amicitiæ pacto.

Lachrymæ inſidiæ.

Id. Ibid.

Crevit ingenium malis;
Et quærit materiam dolor.

Hic inſiſtit, illud in ultionem acuit; ridente David Saulis lachrymas, atque declinante inſidias; quandoquidem ſi miſereretur oculis, ipſe fieret miſerabilis. *Ne credas inimico tuo in æternum.* Quid ſi plorat? Profundiùs animus caveat: *In oculis ſuis lachrymabitur; & ſi invenerit tempus, non ſatiabitur ſanguine.* Quis ſaxeum habebit cor, dum hoſtis per oculos liquefit?

Ecli. 12. 10. Verſ. 16.

Vivit profectò marmor, quem non molleſcit vel inimici dolor: minimeque congruit dolere, quùm lachrymæ veræ & fictæ; quippe ſpecie lachrymarum latet ultionis ſtadium: etenim ſatagens vindictæ (quia nequit aliter conciliata gratià, fervidà irà) ſolicitat lachrymis lubricam occaſionem; ut poſsit bibere concupitum ſanguinem. Pax bona eſt, ſi bona pax; & bona, ſi vera: de quo ſuo loc. *Tom.* 8. *Tautolog.* 6. ad illud: *Fratribus pacem bonam.* Cæterùm omninò iurgia, ubi concordiæ ſpecies, & non concordia. Eſt ignis qui foris lucet, & intùs ardet: eſt ſplendor ſine luce, vapor levis ſine levitate, conſervans in nube pectoris fomitem, ut aliquando iaculetur fulmen. Claret ſalus & eſt morbus: lucet alexipharmacum & eſt venenum. Nomine vitalitatis infert mortem: in ore quæ dulcedo, cordi ingerit protervam acerbitatem. Vinculum charitatis patet divortium amoris: quoniam per ſolam ſpeciem, amicitia in ſimultatem: ubi rutilat depoſitum odium, impendet latiùs latens capitis periculum. Unde à Davide extemplo carpitur fuga, & interiora loca; quippequàm plus magiſque diſcriminis eſt in inſidiatore occulto, quam in hoſte manifeſto.

Quarum ſpectaculum ultionis ſtudium.

2. Mach. 1. 1.

Quid amicitia fucata?

6 Plura exempla excitant dormientem ingenuitatis animum in vigiliam. *Gen.* 34. 13-2. *Reg.* 3. 27. & 20. 9-1. *Mach.* 1. 31. 12. 46-13. 17. & 16. 15. Haud caderet Achab ſub hoſte victo; ſi diffideret etiam fœdere reconciliato: uſus, imò abuſus eſt fictà reconciliatione; ut poſsit tempore dato victoris victus viribus prævalere (3. *Reg.* 20. à v. 32. & 22. 31.) quandoquidem dum animus offenſà pungitur; non diſsimulatur vulnus, ſed ſimulatur. Vide Ioan. Chokier lib. 5. *Theſaur. Polit.* cap. 11. Amicitia ſemel fracta videtur virginalis pudicitia; de qua Ovid. *Epiſt.* 5. v. 31.

Cedit inimicus, ut vincat.

Cur amicitia debet eſſe virgo?

Ovid.

——— Nulla reparabilis arte
Læſa pudicitia eſt: deperit illa ſemel.

Si non virgo amicitia, ſemper corrupta; quippe concipit dolorem & parit iniquitatem. Adinſtar gladij pingit Saävedra in *Idea Principis*, ſymb. 91. igitur ſi dividitur, nunquàm reintegratur. *Cùm diſciſſum fuerit os, aut cartilago vel nervus, aut genæ particula tenuis, neque augetur, neque coäleſcit*: ait Hippocrat. 6. *Aphoriſm.* 19. Hæccine ſi læſa, ſeparata; & cor in priſtinum ſtatum reſtituetur, dum in fragmina vulneribus iniuriarum comminuitur? Nodus eſt cordium averſantium

Hippocr.

nexus;

nexus: iungit, non unit. Amicitia vera, ut ſit concordia, tendit in cordium unitatem, non in unionem: tunc vera concordia, ubi corda continua & non contigua; uti in amicitia ad ſpeciem colorata: ſiquidem vera fraude & falſo amore; cordium extrema ſunt ſimul, ſed non ſunt unum. Exteriùs pectus ut Etna friget, ſed intùs ardet: igitur adinſtar ſilicis ictu leviſsimo igneſcet. *Quod vinculum amoris eſſe debebat, ſeditionis atque odij cauſa eſt*: ſubdit Seneca, 3. de *Ira*, cap. 34. Linguis doloſè agunt, quia *venenum aſpidum ſub labijs eorum.* Aſpidum, igitur quo minùs percipitur, eſt præſentius, & efficacius venenum. Aſpis non icit, ſed oſculatur. Vide *Tautol.* 6. *Didaſc.* 4. *à num.* 3. Acrius venenum, quod oſculum. Suaviùs vel in lethum eſt, & gravius patitur cor; quoniam in ampliore verſipellis ſplendore falſitatis, inextricabilis involvitur circumventionis vafrities. Vernaculè: *A mayor ſuavidad, mayor doblez.* Apparet ex convictu proditio: igitur pectore fictè nudo, ac in ultionem propenſo; ſicut in equo Troiano, interiora latentia plena ſunt dolo.

Symbola amicitiæ ſimulatæ, & veræ.

Pſal. 13. 3.

Oſculum venenum.

7 Sit nobis in exemplum Atrei animus cum fratre Thyeſte. Ab hoc næ graviter offenſus, quem in vindictam inquirebat furibundus, ut debitas pœnas & iuri & indignationi daret; ſed offenſor offenſum fratrem cautè atque prudenter fugit. Fugà fratris tabeſcebat: at in vindictam iniuriam indulſiſſe fratri ſimulat, redit in gratiam, ad regiam cœnam invitat, & tres liberos Thyeſtis partim aſſos, partim elixos apponit, ac illorum ſanguinem bibere patrem impellit; quod facinus horrens, ne videret inviſum; Sol converſus eſt retrorsùm. Adi Servium in Virgil. 1. *Æneid.* v. 572. & Pauſan. *cap.* 60. ſed audi Senec. in *Thyeſt.* à v. 775.

Atrei ſimulatio in vindictam, & crudelitas.

Senec.

O Phœbe patiens! Fugeris retró licèt,
Seró occidiſti: lancinat gnatos pater.
Quos tibi vultus, quoſve tumultus
Fingis demens! Credula præſta
Pectora fratri: iam quicquid id eſt,
Vel ſine cauſa, vel ſero times.

Quo movetur in gratiam facilis animus, recrudeſcit inimicus; conaturque dolo circunſtare, quem nequibat vi comprehendere. Omne lapidem movet vulnus adactum: primoque depingit vultum; ut riſus timidum ultionis alliciat, & intentionem abſcondat, ſimulque præda in caſſem ſecurè cadat. Idem ibid. v. 330.

Plagis tenetur clauſa diſpoſitis fera.

Idem.

Ex hoc petatur ſcelere: multa ſed trepidus ſolet
Detegere vultus: magno nolentem quoque
Conſilia produnt: neſciant quanta rei
Fiant miniſtri.

Cuncta cogitatio ad votum, quod concepit ſævitiæ horribilis ſpectaculum. Arte ſupplet ingenium defectus virium, averſum lactando & demulcendo, ut quiret capere dolo: equidem cùm gratia hoſtis magni habeatur, & pectus iræ ſatietatem moliretur; miſit gratiam bellam fraudem, ac ſine periculo eſt conſecutum ultionem.

Vindicta caret periculo, ubi gratiæ ſimulatio.

8 Gratiæ nonnunquàm amoris comites, & modò amorem comitantur fraudes. Sagittæ utrinde mutuæ benevolentiæ ſunt inſignia, & odium reciproci ſumit amoris arma: igitur in nihil vehementius intendunt pugnantia corda, dum videtur reintegrari familiaritas; quam in odium, & ſignum fallax amoris, præparare ſagittas.

Ovid.

Militiæ ſpecies amor eſt.

Accinit Ovid. 2. de *Art.* v. 233. In viſco conciliatæ amicitiæ eſt tantùm ſpecies amoris, ſed corda vere ſunt milites: equidem ut occurrerit optata & expectata opportunitas; habent præ manibus lanceas. Arma, reconciliata amicitià, ut refert Petraſancta in *Symbol. Heroic.* lib. 1. cap. 3. Picinel. *Mund. Symb.* lib. 22. n. 26. & nos *Tom.* 3. *T.* 7. *D.* 2. *n.* 14. profectò *conduntur, non contunduntur*: etenim cùm *Metus* vel *Invidia* inſtent (*Dolo* in *Honore*, in *Gratia* latente *Fraude*) non contunduntur gladij, ſed ſtudiosè conduntur, ut tempore evaginentur.

Pet. ſanct.

Latent arma, pace ficta.

Idem.

——— Nullum fas eſſe, nefaſque
Nomen amicitiæ: nomen inane fides.

Idem ibid. v. 745. Alibi dixi de commutatione telorum inter Mortem & Cupidinem.

Alciat.

Divertere ſimul, ſimul una & nocte cubarunt:
Cæcus Amor, Mors hoc tempore cæca fuit.
Alter enim alterius malè provida ſpicula ſumpſit:
Mors capit, & Mortis frigida tela puer.

Conſule Claud. Minoën in Embl. 154. *Alciat.* Decus eſt aliquod falſis, ut erudiamus in veris. Odium ſemper ſequebatur mors, quippe in mortem tendit vis: amor autem longè eſt: etenim nemo ſuſpicatur amorem, ubi mortis videt falcem. Iam unà exiſtunt, qui corditus averſantur? Utique, haud commutantur conditiones, ſed ſagittarum cuſpides. Nequit odium cordium

Signa charitatis ſagittæ mortis

dium

dium perficere in vindictam cogitatum; unitque mortem & amorem ingenium. Vires in ultionem infirmæ: eget indignatio ſpecie pulchrâ & fallaci. Nulla aptior, quàm cordium fucata reconciliatio, ut prævaleat iracundiæ furor: commutantque ſpicula mors & amor; quippe quem gratia amor in reconciliationem futiliter afficit, ineſcatum blandicijs mors verè conficit. Fallitur obſequio: interficiturque telo Cupidinis, quoniam dolus in eo præparavit vaſa mortis. Modò intelligitur illud Senecæ (quod quidem difficile) *Epiſt.*

Senec.

6. Vera amicitia eſt, cum qua homines moriuntur, & pro qua moriuntur. Multos tibi dabo, qui non amico, ſed amicitiâ caruerunt. Carere amicitiâ & non amico? Profectò.

Quo modò amicus ſine amicitiâ?

Hanc implicationem fovet frequenter reconciliatio. Vulnera facit amor, ſi ſpiculi mortis haudquaquàm cavetur dolor: igitur pectus amici in amico non invenit amicitiam; ſed in ſuſpicato amico meditatam fraudulentiam.

Ovid.

Quos credis fidos, effuge: tutus eris.

9 Quid ergo tam politicè, quàm catholicè faciendum, in anfractu tot diſcriminum? Non credere amicum, mors: malum, reputare amicos, quibus ipſe non eſt. Inſcrutabile eſt cor hominis: quis cognoſcet illud? *Multi* (infit Stoicus *Epiſt.* 3.) *fallere docuerunt, dum timent falli:*

Senec.

Utrumque vitium eſt, & omnibus credere & nulli. Alterum honeſtius, alterum tutius. Utroſque reprehendas, & eos qui ſemper inquieti ſunt; & eos qui ſemper quieſcunt.

In reconciliatione cordium, nec fidendū, nec diffidendū.

Incidemus in Scyllam, cupientes vitare Charybdim. Moleſtum, eſſe inter ignem & aquam. Singularis angiportus in amicitiam. Quid fiet in huiuſmodi ſtatu perplexitatis? Sit ocultata manus, non cæca fides. *Fide & diffide. Fide & vide.* Nec omninò fidendum, nec penitùs diffidendum. Medio tutiſsimus ibis. *Appropinquaverunt & ſteterunt*: dicit David.

Pſalm. 37. 12.

Vigilanter in propoſitum. Appropinquaverunt fide, ſed ſteterunt cautione. Appropinquarunt, ne videretur deſpici amicitia: at ſteterunt recogitantes, an falſa. Pende: *Amici mei & Adverſum me.* Si adverſum, non amici: congruitque cordis ſuſpenſio in ipſa proximatione; quia ſæpe cordis adverſitas ſub velamine amicitiæ. Datur index in reconciliatione animorum, y lapis lydius pro cognitione inſidiarum; ut præut viderint credant, vel caveant: nimirùm, accedere & ſimul ſtare. Accedere, uti columbæ ſimplices; ſtare prudenter, ſicut ſerpentes. Prudenter, ne lateat ſub amicitia fallacia: ſimpliciter, ne ultra cauſam fallacia cogitetur in amicitia. Iccircò iungitur dextra fidei ſymbolum, & oculus, conſiderationis ſpeculum.

Cur in ſymbolum fidei manus & oculus?

Conſule Saävedr. d. *Symbol.* 51. Alciatum *Emblem.* 16. Cicer. 1. ad Attic. *Epiſt.* 19. Lucian. in *Hermotim.* Pier. Valerian. *lib.* 35. *cap.* 13. & 25. Eraſm. 2. *Chiliad.* 1. *Centur.* n. 14. ad illud: *Modius ſalis.* Si per manum fides & opus ſignantur, & per oculum conſilium; filum aureum rutilat prudenti, ad errores labyrinthi cordis humani: igitur in reconciliatione fides ſolummodò danda, iuxta quæ videntur opera.

10 Quia malè coëunt malè diviſa, & in inimicis fides plerumque larvata; David appropinquavit & ſtetit, ne fictio deciperet animam illius: equidem ſine fidei cautione, palàm ſi periret cuſpide, clàm iaceret tanquàm mortuus à corde. Fœdus cum hoſte pepigit; verùm diſceſsit, ad tutioraque fugit. *Abit ergo Saul in domum ſuam; & David & viri eius aſcenderunt ad tutiora loca.*

Ubi ſupr.

Factâ verè (ſi verè) reconciliatio, tutum erat Regem ſequi; ſed tutius erat vel reconciliatum fugere. Vulnera impacta, eſtò cicatrice obductâ; exacerbantur percuſſoris preſentiâ; ſicut præſentiâ percuſſoris ex odio, etiam è cadavere videtur frigidi ſanguinis fuſio. Vide Reyes-Franco in *Camp. Elyſ.* quæſt. 33. illeque prudentiſsimè hoſtem amicum fugit, tametſi obſequijs & cognitis, in gratiam traxerit; ne præſentia, oblivione, vel confidentiâ dormientem, memoriam excitaret in iniuriarum ultionem.

Abſentiâ habetur amicus reconciliatus, ſi amicus.

Maior eſt ira, ubi promptior eſt potentia: fugitque quaſi hoſtem amicum reconciliatum, ut reconciliatum habeat ex abſentia amicum: igitur difficilis oblivio cogitati vulneris, cum memoria vulneris & poteſtatis ultionis. Nunquam ſimul cum fratre voluit habitare Iacob, etſi in eius gratiam redierit, & flentem præ gaudio invenerit.

Gen. 33. 4.

Fugit prorsùm iniuriam memoria, & ultionis potentia: ſi perſonarum diſtantia. Ex convictu plerunque ſuſpicio, & variarum cogitationum machinatio, fide incredulà, atque conſcientià perturbatione commotà: equidem cùm fides ſit penes inimicum offendentem, & offenſum iniuriæ receptæ ultorem; ſine prudenti meditata diſtantia, utriuſque conſcientiam offenſæ mordet memoria: læſi in ampliorem læſionem, quaſi peccatum eſſet fuiſſe offenſum: lædentis, quaſi in ultionem offenſus punire tentet peccatum.

Un-

Unde prudentiſsimè firmà inimicorum gratià, in gratiæ firmitatem à Iacobo & Davide capitur fuga: quia quantalibet iniuria fuerit, quod oculus non videt, cor non dolet.

11 E contrà uſuvenit quandoque hoſtilitas, ubi nimia inter reconciliatos viget familiaritas. Dolet nonnunquàm vulnus, & flagrat animus.

Exacerbantur præſentià vel cicatricata vulnera.

Amor primò languet, deinde friget, deinde moritur. Pro illo odium cordis ſuſcitatur: in illo & ex illo tenax iniuria, levis ira, tarda clementia, prompta memoria; quanvis difficilis ſit vindicta. Hanc ira cupit: modum ſtruit: & cùm dolus in amicitia ſit aptior, ut cordis læſi exerceatur interiùs conceptus furor; ad lubitum & ſanguinis ſatietatem, nanciſcitur vafrè ultionem, qui pro gratia vulpinans ſubornat fraudem. Adi Cyrillum Alexandr. lib. 1. *Apologor. moral.* cap. 23. Prudenter ſerpens dixit ruſtico (cuius ille filium peremerat, qua cauſa ruſticus caudam reſciderat) ſolicitanti redire in gratiam, ac antiquam amicitiam: *Recedamus uterque, modò velimus vivere pacificè. Societas proculdubio ſine unione noſtra erit; dum tu filij mortui, & ego*

Ruf. Feſt.

recordatus fuero caudæ ſubſectæ. Nequit eſſe benevolentia cum iniuriarum memoria: nec dici quit familiaritas, in immortales deſinens inimicitias. Brevis ſanè in reconciliatione dulcedo, perpetua cordium perſiſtet amaritudo. Parcemus inſidijs, quæ moleſtiſsimæ ſunt, ac conſulemus honori; quoniam infamiam vindictæ furor non reputat.

Virgil.

Dolus, an virtus, quis in hoſte requirat?

Vide Rufum Feſtum in *Fabul.* Elucet cautio David, poſt reconciliationem gratis irati Saul: igitur novam vitavit amaritudinem & intenſiorem ex improviſo dolorem; modò amicus factus agitaretur à dæmone, vel à vindictæ furore: quin imò plus, ſi crederet percelleretur animus; modò à reconciliato clàm impingeretur vulnus: ſiquidem cui diligens ſynceram præſtitit fidem, per fidem datam acriorem videret hoſtem.

12 Aliquid novi rimor in voto N. Aſſertoris, expreſſo per os Davidis. Ineſficaci voluntate præ nimia dolorum ac deſpectuum amaritudine, tranſire exoptat calicem paſsionis; verùm irrito voto non tranſit calix. Tranſeat ſaltem inſenſibile, ſi ſenſibile non tranſit. *Erue* (inquit)

Pſalm. 21. 21.

à framea Deus animam meam. Cur igitur ſi tanta cruciaminum procella (quoniam in illum declinaverunt mala) irruit ſuper corpus violentiâ ſenſuum; refugit tantoperè cadaveris ictum? Fert & placidè quo crudeliter percutitur; nec fert quod ægrè non fertur, quia non ſentitur? Altiùs ex occaſione ſentitur, & vulnus in animo alta mente reponitur. Deus ultionum dicebatur pridem, & ut reconciliaret inimicos aſſumpſit carnem. *Reconciliavit in corpore carnis eius per mortem.* Coloſſ. 1. 22. *Rom.* 5. 10. & 2. *Cor.* 5. 18. Mors illata, & ſimul reconciliatio perfecta: at Synagoga furit, igitur *ut viderunt eum iam mortuum; unus militum lanceâ latus eius aperuit.*

Ioan. 19. 33. 34.

Liquet iam cauſa, cur Redemptor Ieſus Noſt. ictum refugit, dum etiam tormenta ſitit. Nil mirum, quod in viventem mitterent cum odio telum: perſiſtebat enim odium: ſed ictum poſtquàm expiravit, uti cæcum vulnus renuit; quippe altiſsimè percuſit, percuti poſt factam miram reconciliationem, in cuius fidem & pignus totum effuderat ſanguinem.

Acriora vulnera ex reconciliatione facta.

13 Hinc addit & ſignat à ſubiecto paſſo pœnam; ſiquidem vulnus recipiente cadavere, ſignat *animam.* Animam? Iam avulſa doloribus à carne, quo hoſtes reconciliatione amici. *Ipſe enim eſt pax noſtra, qui fecit utraque unum; & medium parietem maceriæ ſolvens, inimicitias in carne ſua.*

Eph. 2. 14.

In gratiam ſunt admiſsi, qui inimici à gratia longè. Quod animam attingit indicatur graviſsimum: & ut ſummum, cadaveris vulnus, renuit Salvator tormentum; quoniam vulnerari, poſtquàm ſibi averſos reconciliavit, uſque ad animam pervenit.

Et etiam in inſenſibili ſenſibiliora.

Qui ingrati, evaſerunt perfidi. Chriſtus, ne perirent, ad ſe vocabat, in fidem ut viverent alliciebat. Renuebant concordiam; ſed volebant reconciliationis gratiam; non ut frugi mutatis moribus eſſent, ſed ut tutiùs factà reconciliatione vulnerarent: igitur ut viderunt in amico nudum omnino pectus, uſque in cor frameà dirà pervenit vulnus. Nonnunquàm nudatur cor, ut per arcana patentia conſtet ſine fuco fidei conciliatæ lex. Obſequijs officioſis amici abutuntur perfidioſi; ut dum illi perduelles, inſidiæ ſubſiſtant indeclinabiles: tuncque fide in ultionem magis igneſcit animus, quia nudum amici pectus. Audent multoties, quippe iam non timent, viſo inimico cadavere, & longè vindice: quandoquidem in iniuriam deficerent animi audacium, niſi viderent iam mortuum. Ergo propoſito inſtituto. Anima icta notatur à Chriſto, poſtquàm perfecta ho-

ſtium

ſtium reconciliatio. Pridem vulneris eſſet dolor, ſed non vehementior: modò etſi non ſenſit corpus, in cruciamen crevit vulnus: etenim acerrimum excitavit dolorem; quod ut ampliùs doleret, frangerent fidem. Hac de cauſa lanceæ cuſpis dicitur ſummè crudelis:

Ambroſ.

Mucrone diro lanceæ.

Hymn. 27. Ambroſius, vel ut alijs placet Venant. Fortunatus. Sumpſit a cordibus Iudæorum diritatem, ut in reconciliatore exceſsivum inferret cordi dolorem: igitur cùm pectoris ſit eximia amaritudo & acerbitas, ſub ſpecie amicitiæ tendere inſidias; perfidiam ſummè ſenſit, quæ poſt mortem lanceam miſit, atque pectus penetravit: dirum quippe animæ telum poſt reconciliationem animorum: ſiquidem vulnus maius vulnere ex perfidia pectoris; quia vulnus factum fide reconciliationis. Aptè Sophocles in *Aiace flagell.* v. 329.

Dirum animæ telum poſt reconciliationem animorum.

Sophocl.

Ab amicis talibus tales vincuntur amici.

14 Ab odij pharetra, inimicorum pectore, quid in pectus niſi ſagittæ? Unde *ſi inimicus meus maledixiſſet mihi ſuſtinuiſſem utique.* Nunquid colliguntur de ſpinis vuæ, aut de tribulis ficus? Laturæ poma myricæ? Nullo modo. Ita vulnera ex obſequio, perſiſtente in ultionem pectoris ira; quippequàm vulnera ex reconciliata gratia. Signa vulnerum in corpore Chriſti glorioſo, quę iuſtis gaudium, in reprobos ſunt iudicium. Hoc intuitu inquiritur: *Quid* (pro *Quorsùm*) *ſunt plagæ iſtæ in medio manuum tuarum?* Quare non abolita vulnerum ſigna, reconciliatione factà? Dicit actutùm: *His plagatus ſum in domo illorum qui diligebant me.* Actus ſecundus pro primo, ut ſæpe alibi. Rom. 14. 2. *Alius credit manducare omnia*: nempè, poſſe manducare. Luc. 7. 42. *Quis ergo eum plus diligit?* nimirùm, debet diligere? Similiter in præſenti teſtimonio, *Diligebant*, pro *debebant diligere*. Modò pende. Inter hoſtes, cùm non intercedat fides, nequaquàm alienæ fraudes. Inter hoſtes reconciliatos eſt perfidia quælibet vel levis plaga: quippe propter odium depoſitum debent diligere, haud confidentem percutere. Amneſtia eſt reconciliatio, utpotè cunctarum iniuriarum oblivio: & poſt fidei pactum, veſtigia retinens vulnerum, non dicit facta ab his qui oderant, ſed ab his qui diligebant; quoniam ubi vulnus per fidem patitur pectus, eſt indelebile vulnus. *Hæ ſunt plagæ, quibus plagatus ſum inter amicos meos.* Si inter inimicos, pronà clementià, vulnerum diſpungerentur veſtigia: manentque etiam per ſanguinem reconciliatione factà; quippequam vulnere ſi fractum percuſſum fœdus, æternum patiens ſervat in pectore vulnus.

Pſalm. 54. 13.

Quid pro Quorſum.

Zachar. 13. 6.

Actus ſecundus pro primo.

Fractà fide ſi vulneratur pectus, indelebile vulnus.

Arabic.

15 Thraſybulus cùm ſagittarum crebris ictibus ſcutum probaret, atque falſum ad ictus inveniſſet, pertæſus illicò abiecit; dicens: *Cui cor creditur, facilè frangitur: malo vulnus á framea, quàm à ſcuti confidentia: altiùs pectus percutitur, unde vulnus non cavetur.* Plutarch. in *Apophthegm.* & Ioann. Orozc. *lib.* 3. *Emblem.* 39. Vulnus ſanè ſuper vulnus; ubi plusquàm ſagitta, ingeritur in dolorem fides credita: quippe cordi fidenti ſummum tormentum; ſagittam offendere, quo cogitabat ſcutum. Haccine de cauſa Amor ſcuta probat. Ita pingitur ab Othone Vænio, *Emblem.* 12. cum huiuſmodi epigraphe:

Plutarch.

Acre, ſi vulnus inſligitur, unde ſcutum cogitatur.

Defendit Parthi celeres lorica ſagittas;
Ferreus umbo aciem ferri inbibere valet.

Oth. Væn.

Fides amicorum calybe fortior, quippe ſcuta temperat amor. Siccine pectus quieſcit, quia à nullo cavet; nec venit in mentem, à fide poſſe ſperare dolorem: vulnuſque venis paſcitur, dum ſecurum cor percutitur; igitur vel patientiæ intolerabile, vulnerari fidenter à ficto amore. *Non ſis tu mihi formidini, ſpes mea tu in die afflictionis*: dicebat Ieremias. Quod Deum illuſtrat, qui cuncta, adverſa licet, in quæſtum noſtrum providentià gubernat; corda hominum technis inſidioſa infamat. Necdum vera perſecutio, & pectus ſtimulabat formido. Formidat, quem ſcutum in tribulatione expectat? Spes & unica in hoſtium incurſus plauditur; & quod optatur, timetur? Seſe hominem noſcit, inter homines degere, formidandos, dum exponuntur amici: & dum ſpem ex amicitia declarat, formidinem cordis indicat; ne creſcat fiducia dolor; quandoquidem inter dolores acerbiſsimos maior; quòd gladius pectus uti inimici pertranſeat, in quo confiſus totam ſpem depoſuerat.

Ierem. 17. 17.

Cordis compunctio, ſpes in amico falſo.

16 Uti Ieremias, Regius Pſaltes formidat: hinc à Domino efflagitat: *Eripe frameam tuam ab inimicis manus tuæ.* Dixi alibi, de pravis iudicibus ac iniquis, titulo Religionis; cuius aſſumunt duntaxàt ſpeciem, in privatarum iniuriarum ultionem. Modò propoſito noſtro. Amicus erat Deus vel in fervore Davidicæ perſecutionis; ſed lancea eius tradita fuit inimicis. Quid in dolorem, aut doloris vehementiam,

Pſalm. 16. 13.

Summus dolor, ſi vulnerat fictus amor.

tiam, quòd Deus ſuam inimicis David crederet lanceam? Multum quidem, in cordis acerbitatem. Sciebat enim in manibus inimicorum, nihil poſſe inveniri niſi telum: ab his non novum, ſi petatur pectus: novum ſanè, ſi iaculum dedit amicus; quippe mereri videretur ictum, modò amicum inveniret adverſarium: petitque enixim amici ab inimicis ſeiungi lanceam; ne ſuſpicio fractæ fidei gravet vulneris moleſtiam: etenim accreſceret ex vulneribus dolori; quòd inter hoſtium tela, telum etiam inveniretur amici. Summus igitur iurè dolor, ſi vulnerat amor: igitur amicitia parùm tuta, dum ab amico præparantur tela.

17 Habetur amicus, cui pectus aperias, cui arcana communices, cui ſecreta committas, ut in proſperis gratuletur, in adverſis compatiatur. Sed videris, ne ſit falſus, quoniam amicus fictus hoſtis perverſus; quippe ab inimico cautio, & nulla fit ab amico; ſiquidem poſtquàm acceperit vulnus, ſat pœnitebit aperuiſſe pectus.

Amicus fictus hoſtis perverſus.

Publ. Syr.

Amicum habeas, poſſe ut fieri inimicum putes.

Subdit Syrus, d. v. 26. & in effugium proditionis, Senec. *Epiſt.* 3. *Ita vive, ut nihil committas, niſi quod committere etiam inimico poſsis: ſed quia interveniunt quædam, quæ conſuetudo fecit arcana; cum amico omnes curas, omnes cogitationes tuas miſce.* Verùm falſum cave, quippe prodet, potiſsimè impunis, quæ nunquam tibi fuerunt cogitationes. *Cum diſcordantibus ante Solis occaſum in pacem redire* (quia diſcordià fit concordia charior) ſed *Pacem falſam non dare*: inquit Legislator Monachorum SS. Benedictus *Regul. Sanct.* cap. 4. Inſtrument. 25. & 71. iungitque *iracundiæ tempus non reſervare: dolum in corde non tenere*: igitur ſi dolus in corde, fractà ex concordia fide, & falsà pace; ut ingerat perfidè vulnus, obſervat vindictæ tempus. Haud in fronte gerit affectum vel odium; ſed ſimulat arte amorem, ut ultionis perduellis exerceat artem, trahens ut devoret, arridens ut vulneret: ſiquidem ſine viribus hoſtis ſimulati tela, ne vibrentur pro viribus ab amicorum concordia. Frequens via eſt, per amici fallere nomen; ſed habet crimen. Priùs vulnus eſt honoris, quàm læſi pectoris. Verùm qui corde dolet & vindictam quaſi malagmata quærit; modò nanciſcatur ultionem, proculcat neceſsitudinis formoſam auctoritatem. Audiatur Ovidius lib. 1. *Triſt.* Eleg. 7. v.

Senec.

S. Bened.

Pax falſa ſumma diſcordia.

Illud amicitiæ ſanctum ac venerabile nomen,
Res illi pro vili, ſub pedibuſque iacet.

Ovid.

DIDASCALIA IV.

Reipublicæ lues indignorum ingreſſus in dignitates.

1 AMbiguum profectò, an materia Didaſcaliæ ſit plorandi, vel ridendi. *Nemò improbè* (infit Seneca, *Epiſt.* 92.) *eó conatur aſcendere, unde deſcenderat.* Excipitur ambitioſus, cuius lapſus ploratur vel ridetur; quin reſipiſcat, eſtò laborem ipſis caſibus agnoſcat: igitur idem volvit montis in verticem ſaxum, quantunvis præceps videntium excutiat riſum.

Senec.

Ambitioſus vel eluſus inſtat iterùm rideri.

Siſyphus in vita quoque nobis ante oculos eſt,
Qui petere á populo faſces, ſævaſque ſecures
Imbibit, & ſemper victus, triſtiſque recedit.

Lucret.

Hic etenim manibus nixus, pedibuſque rotabat
Ingens ad collem ſaxum: vis magna deorſúm
Sed volvebat idem, ut collem ſuperare parabat,
Tunc miſer hic rurſus repetebat pondera ſudor.

Homer.

Accinunt Lucret. 3. de *Natur. rer.* v. 999. & Homer. 11. *Odyſſ.* v. 588. Hic ſane ſinę cerebro, quippe nec ſapit capite proprio: equidem cacumen ita rationem emovet; ut rursùs conetur aſcendere, unde capite fracto lubricè corruit. Unde igitur furoris huius phrenitis, ex reſipiſcentia erroris? Promam. Viſcum adorabant Ethnici, dicentes: *Viſco nullum præſentius Numen.* Maiol. *Tom.* 2. *Colloq.* 1. Etiam coluerunt *Fortunam viſcatam*: de quo Nos in *Ephemerid.* 25. *Maij.* Fortuna ſæpe ambitioſos depulit, nec quicquam hiantibus & inhiantibus contulit: viſcumque diſpoſuerunt in eius gratiam, an poſsint arte aucupari fortunam. Hæc renuit accedere, quia timet ut cæca capi. Inſidiantur, iterùmque atque iterùm dolus diſponitur viſco; quia ſi non modò, captabitur aliquando. Ni iterarent acceſſum, denuò volventes ab illa decuſſum ſaxum; ſemel expulſi à fortuna perirent, ac ſine honore concupito iacerent: viſcuſ-

Maiol.

Fortuna viſcata.

Indignorū ambitio eſt fortunæ venatio.

cuſque itidem callidiſsimè ſtruitur; quia fortunam non habent, niſi venentur. Viſcus eſt ad capiendos honores, & honorum dignitates, in quas tendit pectoris ambitus; at non in munera ſed in fortunam concinnatur viſcus. Haud aërem verberant, dum aucupium ita cogitant. Propriam cognoſcunt indignitatem, vel foventes honorum ambitionem: cognoſcunt igitur nulla ad munera merita; & non habenda, niſi dederit fortuna. Viſcum diſponunt, vel ſemel & iterùm: quia fortuna volans vadit & venit ad faſtidium vel ad placitum, modò ferox, modò cicur. Nemo præſagit, quando poſsit capi, vel effugere; ut eius gaudeat conſortio & felicitate: ambitioſuſque ſemel expulſus viſcum iterùm & iterùm aptat; an aliquando fortuna per ludum virgulis hæreat. Vernaculè, vividiſsimè: *La liga ſe adoraba por Dios, y la fortuna con liga; porque los ambicioſos ſiempre andan à caza de la fortuna, ſi acaſo pega.*

Ruth. 1. 12.

2 *Revertimini & abite* ſunt voces emphaticæ Tautologiæ noſtræ. Ideſt, Abite, & unde abitis, nunquàm revertamini. Quorſus reverſio, ſi fuga? Utquid in curſu fuga, ſi fugæ recurſus? Reſpondet eſtò ſudans, ambitu percitus, eundem in cacumen trudens impetu lapidem, ut aliquando poſsit venire in dignitatis cacumen: etenim cùm illam totis viribus ambiat, & aſſequi honorem tendat, à quo ſæpe expulſus amandatur; abit victus & triſtis, verùm in illum revertitur: inſiſtit & inſiſtet improbiſsimè ambitioſus, quouſque hæreat fortunæ viſcus. Lapis igitur ibi undecunquè movebitur, etſi mundus obvolvatur. Manil. 1. *Aſtron.* v. 267.

Impingunt uſquequaque in eundem lapidẽ, nec ictu recipiunt mentem.

Quippe etiam mundi faciem: ſedeſque movebit
Sidereas, cœlumque novum verſabit in orbem.

Manil.

Labores dicet delicias, ac ſuaviſsimas moleſtias: ſubibit univerſa pericula; ſuſtinebit onera, prætermittet ſcandala, devorabit opprobria, feretque in humeris ſaxum, etſi prænoſcat iterùm præcipitium. *Hinc cervicoſus furor animoſitatis* (inquit Bernard. de *Converſion. ad Cleric.* cap. 8.) *hinc ſuſpicioſus labor anxius, hinc livoris crudele tormentum, hinc invidiæ miſerior, quàm miſerabilior cruciatus.* Siccine ambitioſus æſtuat dignitatem deſiderio, nec refrigeratur uſu: etenim vel ut indignus cupitæ dignitatis tangat oſtia, flocci ſeu nihili reputat aliena damna.

Artes & exercitia ambitionis.

Bernard.

3 Medicus ſanare nequit, cuius ægritudinem non videt: & in paralytico quodam ambitus cœleſtis medicus, ut expelleretur morbus. Diligentia facta in remedium paralyſis, eſt indicium ambitioſi infirmitatis: igitur homines ita in languoribus miſerabiles, ut acriorem contrahant infirmitatem, eodem modo quo alij reſtituuntur in ſalutem. Rei articulus ita ſe habuit: In domo quadam cùm Aſſertor N. eſſet, quæ multitudinem concurrentium non capiebat; *venerunt ad eum ferentes paralyticum, qui á quatuor portabatur: & cùm non poſſent offerre eum illi præ turba; nudaverunt tectum, & patefacientes ſubmiſerunt gravatum, in quo paralyticus iacebat.* Ita Marcus: apud Lucam, *Per tegulas ſummiſerunt eum.* En theatrum ambitioſi pectoris, & pravæ in indignum affectionis: equidem cùm fautores incumbant in honorem dilecti, nec curent de meritis conſulentes dignitati; ut electores fallant, moribus ægros habiles valdè commendant: extollunt, laudant eximiè: ſed electores mœrent & ſummo rubore; aſſumptum in miniſterium, inveniſſe paralyticum. Pende, *Offerre eum illi.* Offertur quod æſtimabile ad munus, ut muneri ex miniſtro proveniat honos. Qui offertur paralyticus eſt, ſine motu & ſine ſenſu, & ſine ullius facultatis exercitio; ut clareat quàm cæca hominum erga affectos affectio: equidem in munus offerunt ut quid pretioſum, hominum (ſi homo) inhabilem inſenſatum. Paralyticus magis eſt ut miniſtretur, quàm ut miniſtret. Hoc ipſo intuitu affectio in illum honorem ambit: etenim non commendat dignitate ſervitutis, ſed duntaxàt in quæſtum ſervitute dignitatis. Noſtrates: *No paro ſervir al oficio, ſino para ſervirſe del oficio.* In huiuſmodi muneris uſum, paralytici habiliores in miniſterium.

Marc. 2. à v. 3.

Luc. 5. 19.

Error electionis, affectionis interventu.

Affectio cæca.

Quodnam onus dignitati ex electione indigni

4 Præterea: Erigi volebat, qui iacebat fovens lectulum; ſed ſe cognoſcit indignum, & quærit manum opitulatricem, ut poſsit cupiens adipiſci aliqualem erectionem. Per ſe non valet, ſed valere concupiſcit. Ambit per alios, in honorem portaturos; & neſcio an faciant, quia ſtatus miſerantur, vel ne continuò implorentur. Paralyticum portant, minimé ut illi credatur munus, ſed ut grave quantocyiùs deponant onus: igitur grave humeris & moleſtum, in erectionem officij portare indignum. Singuli non valebant, quia pondera demeriti validas vires gravabant. Nec bini ſocietati poſſunt in gravitatem ponderis; difficilè erigitur in honorem inhabilis; cuius difficultas innuitur, ſi neceſſe in erectionem, quòd à quatuor portaretur. Qui portabant, iacentem cognoſcebant, & digniſsimè iacere; erectione deſperata, quoniam paralyſi inidoneus ad omnia. Ex erectione, immunes eſſent gravamine, quod deponere affectum volebat cor, quantumlibet portantes procederent ſine ſpe: etenim tametſi inſtaſſet in erectionem affectio; nequibat eſſe indigni niſi miraculo. Auctoritate portantium ſpes fovebatur paralytici, quaſi erigi poſſet duntaxàt auctoritate. Unde ſpes pupugit animum? Quia portatores *aſcenderunt ſuprà tectum.* Secum ferebant ut inferrent, ac ingredientem erigerent; quod eſt meritis deſpectis, eligere connexiones, per quas multi collocantur in faſtigio, & plures, quippe à pluribus, collocantur in inferno: baiuliſque aſcendentibus cacumen tecti, qui omninò ineptus etiam cogitat ingredi; ut erigatur per merita aliena inſtantia, cuius merita nulla: quandoquidem aſcendere nec ſomnia cogitaſſent, ni portatores aſcenderent. Aliquid ex uſu callidiſsimè tentant, ut affecti indignum introducant. Expectare quibant, ut egrederetur è domo, tuncque erectionem largiretur languido. Quorsùm ergo tantus labor trahendi, elevandi, & ſummittendi morboſum, nudantibus domus tectum? Haud arbitror, tantùm quia impatiens affectio; ſed quia aliter fruſtraretur ambitio. Prælatus quùm in munus, quaſi in domum ingreditur, ſubditos non cognoſcit: dum egreditur, optimè callet: & nequaquàm expectant, quòd egrediatur, ne erectio infirmi fruſtretur: etenim haud toleraret in erectionem ambitum, ſi cognoſceret indignum.

Onus moleſtum, portare indignũ.

Luc. quò ſup.

Indignorũ merita portantiũ gratia.

5 Ulteriùs: Erat oſtium apertum, ſed à turba præoccupatum. Cuncti ſciebant paralyticum portari; & conatum trahentium, ut poſſet ingredi & erigi: multa ſanè & nota, quando impedit turba, inferri in erectionem demerita: igitur prudentiæ officium, cùm inferrent ineptum, claudere oſtium. Inferendus eſt, & erigendus etiam arcente ratione. Portatur enixè: modò non hàc, aſcendet aliunde: dignitas inde, eſtò clauſa ſit ianua; quo elucet affectio cæca ſine iudicio, proculcata iuſtitia: equidem patebat portari indignum, cùm non haberet regularem aſcenſum. Factum eſt, cæterùm quà? *Per tegulas ſummiſerunt.* Per tegulas? *Et nudantes tectum*: igitur haud conſideratur damnum, modò ſummoperè inferant in erectionem ineptum. Quis enim cogitaret niſi infatuatus huiuſmodi oſtium? Iam quod impervium eſt planum: etenim dum inſtat motſus reflagrantis ambitionis, & propoſitum inſanæ affectione voluntatis; ſi invenerit portas cluſas, illum inferent per tegulas. Vigilanter dialecto noſtrà: *Aun con mil lacras, y plagas indignas, ſi hallan cerradas las puertas, le meterán por las bardas.*

Oſtio à iuſtitia clauſo, aliunde aperit ambitio.

6 *Quinque porticus* habet Eccleſiæ piſcina, ut homines aſcendant in Eccleſia: ſanctitatem ſcilicèt, ſapientiam, prudentiam, zelum animarum, & perfectionis exemplum. Audite Domini verbum, qui ingredimini per portas has, ut adoretis Dominum. Alias quinque porticus extruxit ambitio prava; ut ampliora ab indignis præoccupentur Eccleſię Sanctæ ſubſellia. In his iacet *multitudo magna languentium: cæcorum, claudorum, aridorum expectantium*: igitur expectant, qui miniſteria non propter Chriſtum, ſed propter ſe gerunt: non per Chriſtum, nec à Chriſto eliguntur; ſed per ſuos, vel à ſe etiam repuiſi iuvantur ſine ſanctitate, ſine vitæ perfectione, ſine ſcientia, ſine iudicio, protrito animarum zelo; quia tantùm ducti inſularum crepitaculo. Anſelm. in Carmin. de *Contempt. mund.* v. 128.

Ioan. 5. 2.

Quinque portæ meriti & demeriti.

Verſ. 3.

Anſelm.

Avertunt oculos, renuuntque videre profectò:
Non norunt quid ſint cernere, ſed quid habent.

Porticus prima eſt porticus Regia: nimirùm oſtium in honorem dignitatum per gratiam Principum. Secunda eſt aurea porta, per quam ingrediuntur ad munera munera. Tertia eſt porta ſanguinis & cognationis; per quam ſtolidi qui ingrediuntur Præſides: equidem non conſiderant conſanguineos ſatagentes electionis, facultatibus plus inhiare dignitatis. Quarta porticus eſt adulatio amoris proprij fomes, & etiam indicium cæcitatis mentis: igitur neſcitur, ab aſſentatoribus non plaudi, quod Principes ſunt, ſed quod decet eſſe: non celebrari factum, ſed quod debebat fieri. Ultima porticus eſt ampliſsima, per quam certatim ardeliones ingrediuntur in amplas dignitates: nempe detractio ac delatio, iurgia & diſcordias ſeminantium, ac ſuum reſpicientium commodum: quippequàm nec auderent hiſcere, ſi noverint diſplicere: Princepſque ſine reflexione eis confert ſublimiorem honorem; quia ab eius pectore continuò abegerunt pacem.

O Principes! O Præſules! Vigilate, ne caliget oculus, ſiquidem inimici hominis domeſtici eius. Vide alia apud Salmeron, *Tom. 7. tract.* 14. num. 17. & Alapid. in Ioann. 10.

Verſ. 4.

Ab indignis, quia aliquando indigni erectio; ſemper præſumitur exaltatio.

7 Hic iacet multitudo languentium, verùm erigi cupiunt, proprium tametſi cognoſcant morbum. Vitia fovent, mores placent, & ſimilibus ulceribus munera intendunt ſubtrahere floridiſsimis virtutibus. Cur igitur non imitantur munerandas virtutes, ſi harum appetunt honores? Dicit Textus. Mota aquâ, ex tot languentibus ſanabatur unus: *Sanus fiebat á quacunque detinebatur infirmitate.* Quia aliquando & miraculo, qui iacuit erectus homo; arbitrantur iacentes poſſe erigi, quanvis exiſtant gravati á quacunque infirmitate. Unde cùm exempla indignorum indignos moveant, ut dignitates ineptiſsimi ambiant; languentium urget multitudo & multitudo, morbus & morbus, quippe aliquando ſanabatur unus. Vide dicta *Tom. 4. Tautolog. 6. Didaſcal. 3. num.* 12. Hinc fax in Marci præfatum textum. *Nudaverunt tectum, & patefacientes ſubmiſerunt grabatum.* Per tectum ingredi, notat demeritum ingredientis, & dignitatis raptoris: portanteſque indignum muneris notantur audaciæ in denudatione tecti; quoniam ſummus affectionis præcipitis auſus, aperire indignis oſtium, quod erat prorsùs occluſum. *Nudaverunt patefacientes.* Malum, quod eſſet in ingreſſum oſtium, illudaſque iure impervium; cæterùm peius, quòd maneret patefactum: aperiebat enim impetè ambitio, quod præcluſerat ferro & repagulis ratio; ut nemo ingrederetur in ſedem honoris, ni per honoris oſtium ingrederetur. Oſtium honoris ſunt ſcientia, prudentia, virtutes, merita, dotes. His oſtiarius aperit, & introrsùm manuducit. Oſtium ambitionis, non eſt oſtium, ſed foramen in cuniculum; ſcilicèt, gratia Principum, facies munerum, &c. quæ dicuntur connexiones, queis inepti apparent habiles, etſi detineantur horroribus paralypſis. Via honoris per merita, quia ſalebroſa & aſpera, omninò aclivis. Via dignitatum per vitia & affectus connexiones, prorsùm proclivis ac facilis: ægrèque fertur, quod ægri baiuli tectum domus aperirent; ut dignorum valentium dotes & merita iugularent: quandoquidem nemo intrabit ad dignitatem per oſtium; ſi meritis vident clauſum, & vitijs ac gratijs aliud ſublimis oſtium apertum. Hinc à Davide dicitur huiuſmodi ſedes *Cathedra peſtilentiæ.* Aptiſsimè. Hoc vitium lues eſt. Ex ambitione & pruritu dominandi & excellendi, ut hìc infit Auguſtin. *Morbus latè pervagatus, & omnes involvens: cathedra peſtilentiæ pernicioſa doctrina, cuius ſermo ut cancer ſerpit.* Quorsùm ergo in merita ſudatur, ſi honor faciliùs gratiâ aut muneribus emitur? *Nullum eſt maius meritum, quàm gratiam invenire regnantium*: inquit Caſiodor. lib. 1. *Epiſt.* 43. Hæc ſunt merita, ſed non meritorum oſtia, & in ruinam Reipublicæ peſtis cathedra: igitur ambitio itidem uti peſtis graſſatur; quùm indignus odiosè per connexiones ingreditur.

Peſſimum, quod clauſum, indignit aperire oſtium.

Merita eligerentur, ni daretur aliud oſtium.

Pſalm. 1. 1.

Auguſtin.

Caſiodor.

Connexiones faciliores meritis.

Bernard.

8 Electores & Præſides huiuſmodi corruptelæ minimè librant incommoda, queis merita ſimul iugulantur & iuſtitia; ſed conſiderat Bernardi zelus Religionis & amor, ut iudicij iudicandi, ordiniſque diſtributionis ſit tenor. *Contendunt invicem Superiores conſtitui, atque alterutrum ſupergredi, inanis gloriæ cupidi* (ex Paulo ſumit) *invicem provocantes, invicem invidentes.* Ita ſerm. 23. in *Cantic.* num. 7. de quibus etiam agemus hìc *T. 3. Didaſc. 6. num. 3.* Non hìc directè Bernardus invehitur in ambitioſos, ſed in indignos muneris per ambitionis effectus: icircò dicit *invicem*, ſiquidem non habentes merita ſedent contagio in peſtilentiæ cathedra; quoniam alij inepti, doctrina corrupti, conſulentes ſibi & non honori, ingredi intendunt, quà alij ingreſsi ſunt indigni: arbitranturque eximium habuiſſe meritum; quia gratiam invenerunt eligentium ad lubitum: *Igitur quibus fas eſt, de cunctis optimos quærere, videntur ſemper meritos elegiſſe.* Non eligunt, ſed elegiſſe videntur, quippequàm cercopitheci in cadurcis dignitatis oſtentantur. Claudian. 1. in *Eutrop.* à v. 303.

Effectus collatæ dignitatis indignis per connexiones.

Caſiod. Ibid.

Claudian.

Ludibrium menſis erecto pectore dives
Ambulat, & claro ſeſe deformat amictu,
Humani qualis ſimulator ſimius oris.

Galat. 5. 16.

In indignis á dignitatis gloria oſtenditur ignominia.

9 Pendamus ergo Pauli verba, equidem profundiſsima, *Inanis gloriæ cupidi.* Meritò dicit, ubi ſine gloria meriti; ubi gloria eſt ignominia: etenim cùm dotes veram efficiant in dignitete gloriam, efforment merita eucliam; ſine dotibus & meritis, gloria honoris gloria inanis. Eſt gloria picta, quia picturæ gloria, cuius prætioſitates, ut proculcentur iuré, conſtant ex umbris. Nequit eſſe pulchritudo, quam formovit carbo; nec candor digni-

tati

tati ex corruptelæ nigredine. Unde qui immeritò cacumina dignitatum in gloriam cupiunt, inanem cupiunt, dum capiunt; quippe ſplendore marceſcunt, nitore cæcutiunt, aſcenſione deſcendunt, patientes luminoſam eclipſem, quùm oſtentant gloriabundi dignitatem. Quid mirum, ſi gloria ſit inanis, comite duntaxàt vanitate oſtentationis? Dignitates enim illos uti indignos dedecorant, honores maculant, ſplendores devenuſtant; quoniam quod meritis ſummè conciliat æſtimationem, indignorum cerebri manifeſtat vacuitatem. Iunius *Embl.* 16.

Adrian. Iun.

Ventoſas pueri bullas per inane volantes
Prendere dum ſatagunt, opus exit inane:
Qui varia atrectat ſtudia, aut venatur honores,
Ambiguos, pueris nil ſtultior ille eſt.

Cur indignis indigni invideant?

10 Ulteriora, ut magis accedamus Didaſcaliæ inſtituto. *Invicem invidentes.* Utinàm exularet huiuſmodi deteſtabilis emulatio, quam nutrit uberibus indignorum ambitio, ſequentium veſtigia in dignitatum collatarum viam; ut eandem inanem conſequantur gloriam! etenim ni indignus dignitatem obtineret, alter qui indignus non cuperet. Ille & ille ûtitur connexionibus, Principum precibus, qualitate & quantitate donorum, gratia adulantium mulciminum, & denique beneficio delationum; quibus artibus ſæpè arripientes inſidiantur honoribus. Ergo horum unus honorem nanciſcitur, & alter ab honore repellitur; ſeſe vocans infelicem, dum ille alius adeptus eſt dignitatem: invicemque invident indigni indignis, dum illos vident in cacumine honoris, cum fortunæ querimonia; quippequàm in utriſque merita æqualia.

Claudian.

—— *Secum petulans amentia certat.*

Ut ait Claudian. quò ſupr. v. 237. igitur in cogitationibus ſine intellectu, neſcitur an impudentior, an petulantior, an ſtolidior huiuſmodi cogitatio. Aliquid ex muneribus eſt furatus, dum occurrit in riſum puerorum munus; ſed non tantam dignitatem, qualem ſurripuit, quem cognoſcit indigniorem. Quodnam dignitatum decus, ubi indigni ad invicem ſe cognoſcunt indignos? Quod nihili ſeſe amantes; alij furfuris eiuſdem, pluris ducunt invidentes. *Nunquam erit felix, quem torquet felicior*: infit Senec. 3. de *Ira*, cap. 30. Minus habent, quàm ſperabant, quia plus ſperabant, quàm debuerant: & invident invicem, invicem alienum conſiderantes honorem; quia in raptum concupitæ dignitatis, maiores ſingulis videbantur connexiones: ſi crimina merita, non æqualia, ſed ampliora crimina. His conſtat indignorum exaltatio, qua *pennas* extendunt *maiores nido*: uti ſuccinit Horat. 1. *Epiſt.* 20. v. 21.

Senec.

Horat.

11 Quæ ſunt potiora ſequamur. *Invicem* ſunt *invidentes*, & etiam ſunt *invicem provocantes.* Merita ſunt laboris in optionem muneris; & inepti cupiunt munus, non meritorum labores. Citiùs pervenitur in optata per compendium munerum & gratiarum, interventione primatum; quàm longiſsimo itinere, claudo pede meritorum. Propendent magis ingenia humana in connexiones futiles, quàm in eximias præclariſsimas dotes; quoniam dotes indignorum ſunt affectus conciliati; pignoribuſque muniti: & dum ſiccine habentur affectus, habetur meritis munus. Aperitur occulta his tantùm meritis ianua, vel lachrymante iuſtitiâ, per quam ingrediuntur ſedere in maieſtate throni, qui indigni propter venena morum debebant ſerpere: unde aſſequentes indebitum honorem, inepti ineptos provocant invicem; quia pervenire in dignitates ſatagunt, ſicut alij indotati feliciter pervenerunt. Fortuna pulſanda eſt, a qua (ut innuit Seneca, *Epiſt.* 118.) certum eſt, *Catones repelli, Vatinios fieri.* Dat cenſus honores: & qui incommendabiles, propter recommendationes, vel propter commoditates: quia invicem invidentes, ſunt invicem provocantes; quoniam præbentes faſtosè alijs ineptis exemplum, invitant indigno honore in ambitum dignitatum. En portatorum paralytici effectus atque conatus, ut introduceretur paralyticus. *Nudaverunt tectum patefacientes.* Congruit dignitati meritorum, non aperire, quod tectum; indignis electis, & dignis in angulo propudiosè relictis. Qui per ſe nequit nanciſci ingreſſus; quoad poteſt, ambit connexionum gradus: etenim proprium hominis lapſi, erigi & aſcendere velle. Eunt indotati, inhabiles, quà inhabiles eunt; non qua eundum. Modò non aliud oſtium niſi meriti, non aſcenderent aliundè: cæcique vel obcæcati affectus perſtiterunt infirmi portitores, tectum connexionum indignis patefacientes: igitur cupidi honoris omnes ingredi averent per meritum, ſi oſtium inſpicerent connexionum clauſum.

Quomodò mutuò ſe provocant?

Senec.

Merita munerum indignis ſunt compendiū meritorum.

Marc. ubi ſupr.

Digni eſſent, qui ſunt indigni modò decretum, connexiones repelli.

12 Indotati ambitio repellens merita, in cunctis etiam obvijs inquirit oſtia: aptaturque verſipellis cunctorum moribus, an

ali-

aliquomodò per aliquem aliquando detur ingreſſus : equidem oſtium niſi per meritum adæquatum, & tectum eſt & obſtructum. Lenis, faciliſque movetur: dum pungitur non iraſcitur : ridet vafer ex morſu: celeri deguſtat ſingula ſenſu : nihil avidis differt, & ſeſe vel non poſcentibus offert: omnium mancipatur officio, & applaudit ingenio: ſi aliquid ab illo difficile, gaudet potentiâ flecti.

Simulatio & diſſimulatio ambitioſi.

Nec minus & ſcelerum facie, rerumque tumultu:
Mille alias rerum ſpecies in ordine ducet:
Forſitàn ipſe etiam geſtus referetur in actis.
Et ſua dicendo faciet; ſoluſque per omnes
Ibit perſonas, & turbam redibit in imam:
Omnes fortunæ vultus per membra reducet.

Manil.

Manil. 5. *Aſtronom.* à v. 469. Verùm quorsùm? Attonitus expectat. Olim, ut perhibent Plutarch. in *Corolian.* & Textor, 3. *Officin.* cap. 3. qui magiſtratus petebant, candida utebantur veſte (qua de cauſa *Candidati* dicti) & vulnera vel cicatrices vulnerum oſtendebant, vel in ſuffragantium illicium oſtentabant : quippe erant pretioſa merita, accepta ab hoſtibus pro Republica vulnera. Candidati ambientes demeritis dignitatem, mutant quandiù ambiunt, colorem ; ſed celantes vulnera morum, ne agnoſcantur per veſtigia cicatricum : equidem ſi innoteſcerent ſaltem cicatrices ; valeret minimè apparentia candoris.

Habitus candidatorum.

13 Appoſitè Seneca, *Epiſt.* 118. *Manus oſculis conterit, quibus deſignatus contingendam manum negaturus eſt.* Nunquàm unus, nec æqualis : vel proiecti animi omninò ſervilis, vel tumidè inſoleſcentis. Apparuerunt vulnera, quæ ambitu occuluit expectatus honor ; & evanuit honore aſcititius atque ſimulatus candor. Obliquè mordet Tacitus de *Orator.* cap. 13. *Quid habent in hac præſenti fortuna concupiſcendum? An quòd timent? an quòd timentur? Quod cùm quotidiè aliquid rogentur, his quibus præſtant indignantur? Quòd alligati cum adulatione, nec imperantibus unquàm ſatis ſervi videntur, nec nobis ſatis liberi? Quæ hæc ſumma eorum potentia eſt? Tantum poſſe liberti ſolent.* Qui ſervi, neſciunt & neſcient non ſervis ad amuſsim dominari? Non dominantur ſed ſæviunt.

Senec. — *Mores ante & poſt raptam dignitatem.* — Tacit.

Utque feræ tigres nunquàm poſuere furorem.

Lucan.

Adinſtar Solis ſunt: haud fas videri, diſcernique radijs vultu, niſi in ortu, aut in occaſu : vel dum acriter ſtimulantur dignitatis ambitione, vel dum expelluntur à feſſa ac oppreſſa dignitate. *Quæ cupiditates irritant, deprimunt quoque animum & labefactant : cum videntur attollere, inflant, ac multâ vanitate deludunt.* Ita Senec. *Epiſt.* 76. Tactâ manu fronte, quæ illuduſque plena caſco, bardæ Minervæ tomento, ſale prorsùm inſipido, atque cornea ſine cerebro ; impetè reſurgit Plato. Effutit inopinam miram ſapientiam, qui nec cognovit à longè literaturam ; ſibique ventosè applaudit, quùm magis deſipit. Qui Marcelli? Loquaces & nomina vana Catones. Qui uti inſignes præconizati à mundo? Cato demiſſus è cœlo, arcanaque introſpicit, qui emungere nares neſcit; cenſens per dignitatis rapinam, de cœlo infuſam ſapientiam, & occipite vacuo Minervam natam.

Cur inſtar Solis? — Senec. — *Eius inſolentia, præſumptio & arrogantia.*

14 De Philete Ptolomæi Philadelphi præceptore, refert Cœl. Rhodigin. *lib.* 11. *cap.* 13. adeo veſco, imbecillique corpore fuiſſe, ut pedibus plumbeas annecteret pilas, ne à vento percelleretur. Hinc Politian. in *Nutric.* accinit:

Quis Philetes?

—Quanquám veſtigia lento
Fulta gravat plumbo.

Angel Polit.

Quod arbitror fictum, in ineptis honorum furibus, dignitate Thraſonibus, apparet verum: igitur ita levitate laborant vel corpore (imò cranio) craſſo ; ut mirum non rapi à vento, quo ſtultiſsimè crepant, ut buccas impleant. Conſiderandum in Senecione exemplar. *Hic* (ut ridet Marc. Senec. *Suaſor.* 2.) *ingenij confuſi ac turbulenti, qui cupiebat grandia dicere ; adeo, ut huius rei morbo & teneretur & rideretur. Credatis mihi velim non iocanti : eò pervenit inſania eius, ut calceos quoque maiores ſumeret. Omnia grandia probabat : inſiſtens ſummis digitis exclamabat;* additque Cœlius d. *Quo grandior videretur.* Tunc enim videbatur minor, dum cupiebat apparere maior ; etenim illa phantaſiæ ſtatura conſtabat ex apparentia. Ita ergo qui omninò puſillus, nec à Minerva, nec à ratione, ſed duntaxàt à ſtoliditate cognitus, ita inflatè procedit papalardus ; ut illum nec capiat incedentem mundus. Pungatur uter, ut efluat aër. *Video (quod magis doleo) poſt ſpretam ſæculi pompam, nonnullos in ſchola humilitatis ſuperbiam magis addiſcere, ac ſub alis mitis humiliſque magiſtri, graviùs inſoleſcere ; & impatientes amplius fieri in clauſtro, quàm fuiſſent in ſæculo : ut quia videlicèt, ubi à pluribus honores appetuntur, ipſi locum habere non meruerunt ; ſaltem ibi honorabiles*

Senec. — *Senecionis mania.* — Cœl. Rhodig. — Bernard.

biles videantur, ubi ab omnibus honores contemnuntur. Circumeuntes provincias, & curias frequentantes, Regum notitias, Principumque familiaritates aſſecuti (latè invectio, *T.* 6. *n.* 46.) *Nec aliunde hæc omnia mala contingunt, niſi quod illam (qua ſæculum deſeruimus) deſerentes humilitatem; dum per hoc cogimur denuò ſectari ſtudia ſæcularium, canes efficimur revertentes ad vomitum.* Hucuſque Bernard. Homil. 4. ſuper *Miſſus eſt*, num. 10.

Origo ambitionis unde?

15 Ambitio virus humanæ conditionis eſt, quod ſuxit à ſerpente in delicijs paradiſi, quo tota natura corruit, atque diabolus prævaluit. Honores pyxides ſunt, queis propinatur vel ſitientibus vel non ſitientibus aureum venenum. Qui non ſitiunt, digni ſunt : erga illos in regimen aliorum Dei eligentis apponitur cor ; quorum electio grata, quoniam omnibus numeris iuxta voluntatem Dei. Si mortiferum quid biberint, non eis nocebit. Qui indotati ſitiunt : patetque virus bibiſſe, quippe intumeſcunt. Brevi prælibanda hiſtoria Pauli in Melita, eò quod fusè pendenda *T.* 6. *Didaſc.* 3. *á num.* 16. Illuc cùm naufragus appuliſſet, & ſarmenta in ignem traheret ; vipera inſiluit, & manum eius momordit. *Barbari exiſtimabant eum in tumorem convertendum, & ſubitó caſurum & mori.* Facilis tropologia, igitur qui tumet, claret morſus à vipera. Ambitione vipera dæmon pungit pectus humanum, obijciens in honoribus venenum. Haud facilè diſcernitur, an dignus vel indignus in faſtigium dignitatis aſſumatur. *Veriſsimè iudicari* (inquit Plin. in *Traian. panegyr.*) *meruerit quis honorem, nècne, quùm adeptus eſt.* Quid ex adeptione in cognitionem meriti vel demeriti? Totum, quippe in honore præbibitur venenum. Si dignus habet, non nocet, quia conſtat muneris in munere dignus : Qui indignus apparet tumore plenus : igitur lucet indignè dignitate bibiſſe toxica, ex ipſamet honoris intumeſcentia. Minimè tumeret honore glorioſo muneris, ſi clareret glorioſus dotibus alexiterijs. Tumor ex viperæ morſu exponitur in textu, caſus & mors. Venena ſanè ex dignitate bibunt, qui in dignitate tumeſcunt. Ibi aſcenſum collocant, ut cadant : equidem ex tumore elucet caſus, qui per venena iudicabatur aſcenſus; dato in propudium ſolio, cùm deſinat in præceps indigniſsima exaltatio : quippequàm aſcendentibus in dignitatem, virulentiſsimos liquet elatos fuiſſe ſerpentes. Tumorem caſus è culmine comitatur, caſum mors acerbiſsima ſequitur. Iuſta profectò pœna ambitionis, electis præ connexione virulentis indignis : igitur iuſtum, quòd à dignitate morerentur, qui pro dignitate inceſſanter moriebantur.

Indigni muneris muneris ſitibundi. — Actor. 28. 6. — Plin. — *Unde in honorem elatus clareat dignus vel indignus?* — *Indignus patet, qui honore tumeſcit.*

16 Unde talis, tantique veneni ſerpens cauſa, ut pereat ſæpe Reſpublica? An ambitus indignorum? Aliquomodò, ſed urgentior (ni fallar) ambitio ſuffragantium. Ambirent minimè, modò ſcirent expelli : at impotenter totis viribus ambiunt ; quia præbent & non gratis ingreſſum, qui præ munere ac iudicio debebant claudere oſtium. Haudquaquàm fronte apertà apertoque Marte repellere poſſunt ambientes, qui ambitionibus fovent ambitiones : etenim ad propria vota oſtia pervia non haberent ; ni propter quæſtum ex ambitu oſtia indignis aperirent. Dum hæc audio, quid ſi video? non tantùm doleo ; ſed tota animà tabeſco. Faſtidiunt interventiones, etſi grandioris auctoritatis, à queis non pendent : inhiant illorum, queis indigent : indignoſque atque notos indignos in honores introducunt ; quia indignorum bardorum ambitum ambiunt. Frequens in Scriptura ſtylus pro apparatu & ſumptu magnifico dici *Ambitio nimia*, *Ambitio magna*, 1. Machab. 9. 27. *Ambitio multa*, Actor. 25. 23. Hebraiſmus & Helleniſmus eſt *Ambire ambitum* : uti videtur ad illud, 1. Reg. 23. 26. *Ad modum coronæ cingebant* : & Pſalm. 117. 11. *Circundantes circundederunt* : ubi, *Ambitu & Ambitum ambierunt.* Haud facilis captu eſſet pleonaſmus, ni ingenio ambitionis obijceretur expoſitus. Dignitas ambitur, non ambitur ambitus dignitatis. Ambiunt honorem, qui petunt in illum introduci; aliter tamen & aliter ; alij ut habeant præcupitam dignitatem : alij ut habeant ſublimiorem, quam adipiſci non poſſunt, ni indigni per illos introducantur ; quia connexiones, ac interventiones ad infima, in ſuperioribus ſunt gradus ad ſuperiora : verèque de illis dignitatem ampliorem ambientibus, indignoſque honore dignantibus, dicitur ambire ambitum ; quippequàm ambiunt ambitum execrandum indignorum. Hiſpan. *Pretenden por pretender, que pretendan; y por pedir acreedores, que pidan.* Magna utique, multa, nimiaque ambitio, quæ utitur reflexæ cogitationis ingenio ; & propola exhibet beneficium, ut piſcator honoris vertat in hamum : igitur excedit ambitioſi pectoris ſitim, ambitionem in-

Cur ambitus indignorum nec execrantur nec puniunt Superiores. — 2. Paralip. 16. 14. — *Quid ſit ambitum ambire?* — *Ambitioſus ingratus & improbus.*

quirere in ambitionem; ac ut merita offer-
re pro futura dubia gratia, gratiam colla-
tam in ineptorum demerita. O quantum
eſt in rebus inane! Cor eorum vanum eſt.
Intelligite Præſides, & erudimini in iudi-
cium, qui iudicatis.

17 Tametſi plus iuſto protrahatur
Didaſcalia; illuſtrandum eſt nobile teſti-
monium, quod ſæpe factum. In throno
quo ſedebat, qui ſedebat; plura mirifica
Apoc. 4. 2. viſa: in ſede *& ſupra ſedem ſedens*: qui in-
tendit maieſtate in ſedis maieſtatem, pro
maieſtate haud inquirit aliam ſedem. *In*
Verſ. 4. *circuitu ſedis ſedilia vigintiquatuor*, *&*
ſuper thronos vigintiquatuor ſeniores ſe-
dentes. Etiam ibi erant quatuor animalia;
ſed intendendum, quò erant. Quatuor ani-
Verſ. 6. malia *in medio ſedis & in circuitu ſedis.*
Perpende. Si in ſedis medio, proculdubiò
erant in throno: extrà etiam erant, ſi
erant in ſedis circuitu. In circuitu ſunt ſe-
dilia ſeniorum; at ſedent in ſedibus, col-
locatis in circuitu: cur ergo animalia, ſi
in ſedibus ſeniores, ſedent in circuitu ſe-
dis? Exhibetur in throno præclariſsimum
theatrum, quo elucet ordo ſuffragantium
animalium & prudentium. Inferior erat
turba reſpectu ſuperiorum animalium: ani-
malia reſpectu ſeniorum. Seniores deni-
que reſpectu ſedentis in ſuperioribus: de
ſenioribuſque dicitur ſedere in ſedibus,
Præſides digni ſine ambitu, cum ambitu ſtoſidi. cùm eſſent animalia in ſedis medio, &
quaſi extrorsùm in ſedis circuitu; quia
reſpectu ſeniorum ſuffragantium in iuſti-
tia, pro ſedis gloria, animalia ſemper ex-
trà. Non ambitum ambiunt, ſed circun-
ſpectè librant merita in dignitatem; licèt
videant Superiorum animalibus faventem:
equidem haud concordant grammaticè
(quid politicè, in medio glorioſæ ſedis)
Animalia & Superiores. Hinc animalia
in medio ſedis, & in circuitu ſedis. Quo
pacto? Inſtruxit ambitio. Sedes eſt expreſ-
ſio muneris iam ingreſſorum in glorio-
ſam maieſtatem. Circulus ſedis eſt ambi-
tus in meditatam maieſtatis ſedem: apte-
que notatur, animalia habere ſedem, &
etiam ſedis circuitum; quia ambientium
ingredi, ambiebant viribus ambitum, ut
per Superioris gratiam & inferiorum gra-
dus, poſſent aſcendere eſtò animalia ſu-
periora ſuperiùs. Hoccine officium eſt ſu-
periorum animalium, quippe animalium
officium: albis viſceribus repelletur ami-
cus præclaris inſtrumentis dotatus, virtu-
te optimus, apprimè muneribus ingenij
atque genij inſtructus; introduceturque
hoſtis & moribus pravis, fracta ab anima-
libus ſuffragatoribus lege; modò amentià
aut deſipientià arrideant vel leviter Supe-
riori.

18 Iam nota corruptionis morum ac
meritorum cauſa, ut ab his quorum inter-
eſt, arceantur crimina; conſulaturque ho-
nori dignitatum, atque dignitati mune-
rum: etenim ſervato diſtributionis ordine
& tenore iuſtitiæ, dignitates florebunt, me-
ritorum virtutes germinabunt, digni ho-
noribus pollent, & indigni nequaquàm
inſoleſcent. Subit mentem, quo intuitu
SS. Doctor N. Benedictus, conatus tot *Ambitioſus detractor & ſuperbus.*
inſtrumentis Monachos arcere à malo; non
dixerit (cùm ambitio ſit gravius malum)
Non eſſe ambitioſum. An ſubticuit, quia
arbitratus uti impoſsibile, quod cadere
quiret in cogitationem Monachi? Alia ri-
mor. Dixit (tangor) & præfixit legem, dum
præmiſsit: *Non eſſe ſuperbum: non detra-*
ctorem: igitur impoſsibile, eſſe ambitio- S. Bened.
ſum & non eſſe detractorem & ſuperbum;
ut alios deprimat, & ſe ſine virtute ſupra
virtutem extollat. Anſelm. de *Contempt.*
Mund. v. 123.

Sunt quos falſus honor iuvat, & peritura
poteſtas:
Seque putant aliquos, quòd loco celſa Anſelm.
tenent.

TAU-

TAUTOLOGIA TERTIA.

FUIT VIR UNUS. 1. Reg. 1. v. 1.

EXPOSITIO LITERÆ.

1 M*Agni non niſi ex magnis*, dicit Plutarch. in *Scipion. Afric.*
Unde illud tritum Horat. 4. *Carmin.* Od. v. 29.

Fortes creantur fortibus, & bonis. Horat.
—Nec imbellem feroces
Progenerant aquilæ columbam.
Doctrina ſed vim promovet inſitam,
Rectique cultus pectora roborant.

Ita è viris magnis inclytus Samuel. *Meliores ex melioribus*
naſci: aſtruit Ariſtotel. 3. *Politic.* cap. 8. Dotes, inſtru- Ariſtotel.
mentaque præclara referuntur parentum; quia tales habere
debuit maiores ultimus Iudicum Samuel præſtantior omnibus; ut non repentè conceptam,
ſed à maioribus acceptam, & ipſo infuſam iure naturæ, probitatem mirarentur univerſi:
ſiquidem illi nobilitas propagata, & ſæculari poteſtate ſublimis, & religionis ſucceſsione *Nobilitas & virtus Samuelis.*
venerabilis; ut aliò dicebat Ambroſ. lib. 1. in *Lucam.* Erant enim ambo iuſti ante Deum,
incedentes in omnibus mandatis & iuſtificationibus Domini ſine querela.

Quod ſi nobilitas cunctis exordia pandit
Laudibus, atque omnes redeunt in ſemina cauſæ; Claudian.
Quis venerabilior ſanguis? Quæ maior origo?

Si cœlum etiam aſtruit, probata virtus ſplendet. Mater ſterilis peperit, ut videretur cun-
ctis partus miraculum: iccircò Summus Sacerdos Heli dixit Annæ puerulum offerenti,
ut refert in *Antiq.* Philo Bibl. *Per hunc iuſtificata eſt mater tua, ut ſtatuas prophetiam* Phil. Bibl.
populis, & lac mamillarum tuarum conſtituas in fontem duodecim tribuum.

2 Pater Elcana erat de tribu Levi, uti dicitur, 1. Paralip. 6. à v. 34. *Samuel filij* *Genealogia Samuelis.*
Elcana, filij Ierobam, filij Eliel, filij Thohu, filij Suph, filij Elcana, filij Mahath, filij
Amaſai, filij Elcana, filij Iohel, filij Azariæ, filij Sophoniæ, filij Thahath, filij Aſir,
filij Abiaſaph, filij Core, filij Iſaar, filij Caath, filij Levi, filij Iſraël. Seriem eandem
ducit Serarius in cap. 1. lib. 1. Reg. De ferè omnibus his Samuelis maioribus ſolùm ſci- Num. 16.
mus ex ſacra pagina nomina: De Abiaſaph, fuiſſe unum ex filijs Core, qui abſorpto 27.
patre à terra, ſtante cum uxoribus & liberis in introitu tentorij; pendulus miré perman-
ſit, quouſquè terræ recluderetur hiatus: quare Numer. 26. 10. 11. dicitur: *Factum eſt*
grande miraculum, ut Core pereunte filij eius non perirent. De Elcana tertio, Samue-
lis patre, nobis eſt ſermo, qui quidem habitabat in monte Ephraim in Ramathah,
pòſt *Rama*, ac denique Salvatoris N. tempore, *Arimathæa*; de qua nobilis ille decurio
Ioſeph, qui ſepelivit Dominum, averſatus Iudæorum actus & conſilia, ut teſtantur
Evangeliſtæ. Deſcribunt urbem Brocard. in *Ieruſal.* Adrich. in *Ephraim.* n. 79. Uvilhelm.
Tyrius, lib. 7. *Hiſtor. bell. ſacr.* cap. 22. Maluend. hic, & primò Hieronym. in Paulæ 1. Reg. 1. 1.
Epitaph. Elcana dicitur *Ephratæus*, haud quia Ephraimita, ſed quia habitabat in monte
Ephraim, cùm tribus Levi diſperſa eſſet per omnes tribus Iſraël, in quibus habebant
oppida: *Ioſue* 21. & nos latè *Tautolog.* 6. à num. 19. Hoc decretum tam in commodum *Cur Elcana dicatur Ephratæus, ſi ex Levi?*
ſpiritale, quàm in temporale totius Iſraël. Primò ne cultus Dei ad unam duntaxàt tri-
bum pertinere videretur: deinde, ut ubique eſſet qui Iſraëlitas doceret quicquid erga
Dei religionem decretum, vel interdictum: præterea ne gravarentur alimentis tantæ
multitudinis Levitarum; ſed à multis multi ad victum acciperent neceſſaria, de quo
Tautolog. 5. à num. 10. Alij dicunt Elcana dici Ephratæum, quia ex matre Bethlehe-
mita, quoniam Bethlehem dicta etiam Ephrata; de quo Hieronym. in *Tradit. Hebr.*
In Scriptura Ephratæus accipitur aliquando ab Ephraim, *Iudic.* 12. 5. & ab Ephrata,